

5. Мишко Л. Оптимізація грошових потоків як фактор економічного зростання підприємства / Мишко Л., Патерко Т., Політова І. // *Методи і моделі в управлінні фінансами*. – 2009. – № 2. – С. 75–79
6. Міжнародні стандарти бухгалтерського обліку [пер. з англ.; за ред. С. Ф. Голова]. – К.: ФПБАУ. –1998. – 736 с.
7. Олійник О. О. Управління процесом оптимізації грошових потоків агропромислових підприємств / О. О. Олійник // *Економіка та управління підприємством*. – 2010. – с. 59-63.
8. Островська Г. Й. Фінансовий менеджмент: підручник] / Г. Й. Островська – Т.: Підручники і посібники, 2012. – 575 с.
9. Положення (стандарт) бухгалтерського обліку 4 «Звіт про рух грошових коштів»: наказ Міністерства фінансів України № 87 від 31.03.99. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon1.rada.gov.ua/>

*Василько Ю.О., магістрант ТНЕУ,
науковий керівник: к.е.н., доцент Михайлишин Н.П.*

УПРАВЛІНСЬКИЙ ОБЛІК ВИРОБНИЧИХ ЗАПАСІВ

Якість управління виробничими запасами залежить від своєчасного отримання менеджером достовірної інформації про їх стан і використання, яку надає управлінський облік.

Питання управлінського обліку запасів досліджували такі вітчизняні вчені: І.А. Белоусова, З.В. Гуцайлюк, С.Ф. Голова, З.В. Задорожний, Л.В. Нападовська, М.С. Пушкар, В.В. Сопко, М.Г. Чумаченко, П.М. Герасим та інші.

Стаття присвячена дослідженню та систематизації літературних джерел щодо проблем обліку виробничих запасів та діючої методики їх управлінського обліку.

Управлінський облік виробничих запасів акцентує увагу на кількісному визначенні зміни їх величини і покращенні їх кількісних характеристик. На відміну від традиційного обліку, коли увага бухгалтерів зосереджена лише на проблемах оцінки та достовірності оприбуткування і повного збереження запасів, управлінський облік має на меті доведення витрат на утримання запасів до мінімуму за умови повного забезпечення потреби [2].

В цьому аспекті створення ефективної системи управлінського обліку виробничих запасів на підприємстві передбачає:

- розробку форм внутрішньовиробничої звітності;
- розробку первинних документів, що відповідають специфіці діяльності підприємства;
- модернізацію системи документів і документообігу;

- визначення ефективного впливу інформації про стан запасів та їх використання на виробничі процеси і результати [4].

Рис. 1. Структурно-логічна схема управління виробничими запасами

Управління виробничими запасами вимагає визначення об'єктів, суб'єктів, функцій, мети та предмету цього процесу в цілісній структурно-логічній схемі (див. рис. 1).

Управлінський облік виробничих запасів повинен забезпечувати не лише оперативну інформацію про їх наявність на певну дату, а й відповідність цієї наявності визначеній потребі. Тому в управлінському обліку недостатньою буде інформація про виробничі запаси, яка при традиційній організації обліку формувалась у сальдових відомостях лише на кінець місяця.

Управлінський облік надходження виробничих запасів набагато ширший за власне облікові процедури, адже він спрямований на підтримання їх оптимального рівня щодо заданої програми виробництва. Точніше він може бути визначений як управління запасами, оскільки базується на плановому управлінні ними: пошук оптимальних умов постачання, розраху-

нок мінімально можливих партій поставок сировини і матеріалів, варіантів їхньої доставки на підприємство, укладення договорів з постачальниками, визначення способів зберігання і передачі у виробництво, а також процедури контролю і регулювання залишків, визначення норм запасів, порівняння відповідності їм наявних залишків, оформлення документів на постачання замовлених партій, контроль за проходженням поставок, контроль за відповідністю фактичних поставок замовленням, контроль за своєчасністю і повнотою оприбуткування запасів.

Важливою складовою управлінського обліку є аналіз управління запасами, спрямований на виявлення негативних моментів у процесі надходження сировини й матеріалів, які, здебільшого, хоч і незначні, але в комплексі зумовлюють збільшення питомих витрат на постачання запасів [1].

Потрібно також звертати увагу на ритмічність поставок, оскільки це дає змогу чітко організувати роботу партнерів, а також сприяє їхній взаємній зацікавленості у подальшій співпраці. Починає спрацьовувати ефект від усвідомлення того, що ці взаємозв'язки є надійними і постійними. З цих міркувань випливає, що краще частіше проводити закупівлі сировини і матеріалів (з врахуванням принципів ефективності), щоб контакти між партнерами не задавнювались. В деяких випадках це відіграє позитивну роль при фінансових труднощах: партнери, довіряючи підприємству, більш охоче погоджуються йти на ризик поставки сировини й матеріалів з відстроченням терміну оплати.

В управлінському обліку надходження виробничих запасів значну роль відіграє контроль їхньої якості. Він здійснюється за даними документів, які додаються до товарно-транспортних накладних постачальників: посвідчень, сертифікатів, атестатів, специфікацій, в яких вказано якісні характеристики матеріалів.

Слід пам'ятати, про розходження фактичних якісних параметрів матеріалів, які надходять від постачальників та тих, які вказані у супровідних документах. Тому, незважаючи на витрати, які виникнуть у ході проведення лабораторних аналізів якості матеріалів, все ж таки таку роботу слід проводити, оскільки незадовільна якість сировини призведе не тільки до прямих втрат підприємства, яке оплачує менш якісні запаси за ціною вищих категорій, а часто до незворотного браку готової продукції, виготовленої з цих матеріалів.

Тому система управлінського обліку надходження виробничих запасів повинна бути організована таким чином, щоб була можливість своєчасно приймати управлінські рішення щодо оптимізації обсягу закупівель запасів, встановлення підприємством норм виробничих запасів, що забезпечить безперебійний випуск продукції та виявлення резервів зниження витрат, пов'язаних із заготівлею запасів.

Управління складськими запасами полягає у постачанні в належний момент потрібної кількості матеріалів для виробництва запланованого обсягу продукції. Якщо запаси сировини, матеріалів менші ніж потрібно, то виникає загроза зупинки виробництва, під час якої працівникам потрібно виплачувати заробітну плату за простій, штрафи за невиконання договірних зобов'язань, зменшуються обсяги виробництва. При цьому накладні витрати розподіляються на меншу кількість виробленої продукції, що спонукає до підвищення її собівартості і зниження прибутку від її реалізації. Коли ж запаси більші за необхідні, то, в першу чергу, відволікають з обороту грошові кошти, які могли б бути вкладені в інші проекти, або покладені на депозит у банку. В цьому випадку підприємство втрачає прибуток, який могло б отримати. Якщо ж на підприємстві недостатньо коштів, то воно бере кредит у банку для закупівлі виробничих запасів. Чим більші запаси за оптимальні, тим більший треба взяти кредит. У зв'язку з цим з'являються витрати, яких можна запобігти при правильному плануванні запасів.

Важливим елементом в управлінні виробничими запасами є оцінювання витрат на їх зберігання. Так, при перевищенні запасів над оптимальним рівнем потрібно мати додаткові приміщення, додаткових працівників. Крім того, підприємства для зменшення ризику втрат матеріальних запасів, проводять їх страхування, в тому числі і надлишкових запасів. Це свідчить про те, що і при збереженні виробничих запасів підприємство може понести витрати, яких можна запобігти [3, С. 110].

З наведеного можна зробити висновок, що на підприємстві необхідний контроль за запасами і безпосередньо управління ними. Від правильного управління запасами в системі управлінського обліку, всебічного планування виробничого процесу в тісному взаємозв'язку з матеріально-технічним постачанням залежить успіх підприємства. А нехтування цим може призвести до низької ефективності діяльності підприємства або й до банкрутства.

Список використаної літератури:

1. Дріга О.П. Аналіз стану виробничих запасів [Електронний ресурс] / О.П.Дріга. – Режим доступу: www.rusnauka.com/15_DNI_2008/Economics/
2. Кузьменко О.М. Сутність виробничих запасів та їх класифікація / О.М.Кузьменко// Економіка АПК. – 2010. – №4. – С. 259-267
3. Сльозко, Т. М. Основні проблеми бухгалтерського обліку та звітності / Т. М. Сльозко // Фінанси України. – 2010. – №3. – С.110 – 116
4. Хаджинова Ю.Е. Управлінський облік у системі раціонального і ефективного управління запасами [Електронний ресурс] // Ю.Е.Хаджинова // Вісник Львівської комерційної академії. – 2010. – Режим доступу: www.rusnauka.com/13_NPN_2010/Economics/65710.doc.htm